

นางสาวกนกวรรณ อรุณศรีโสภณ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
ช่วยราชการในตำแหน่งนิติกร

รายงานเดี่ยว

เรื่อง อนาคตประเทศไทยกับการใช้ภาษาอังกฤษกับในอาเซียน

ที่มาและปัญหา

ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซียฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งหมายความว่า ประชาชนในแต่ละประเทศ จะต้องติดต่อสื่อสารกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยว และอื่น ๆ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการทำงานในประชาคมอาเซียน ดังกฎบัตรอาเซียน ข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “The Working language of ASEAN shall be English” เมื่อเป็นเช่นนี้ ในวงการศึกษาก็จะมีการตื่นตัวและเตรียมพร้อมกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชน และคนทำงานในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นว่าพลเมืองทุกคนในประเทศต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ตาม การที่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนในประเทศจะสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเรื่องนี้ คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องยกระดับและพัฒนาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

บทวิเคราะห์

กฎบัตรอาเซียน ข้อ 34 บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” ความหมายที่เป็นที่เข้าใจในขั้นต้นก็เป็นเพียงเรื่องของทางราชการและภาคธุรกิจเอกชนเท่านั้น ซึ่งหากเป็นเพียงเท่านี้ก็เป็นเรื่องปกติธรรมดาของการทำงานในโลกปัจจุบันอยู่แล้ว แม้จะหมายความเพียงว่าเป็นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างกันในการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่รัฐบาล ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทว่าความหมายของบทบัญญัติที่ให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาของอาเซียนสำหรับการทำงานร่วมกันนั้นมีความหมายกว้างไกลไปถึงทุกส่วนของประชาคมอาเซียนด้วยหมายความว่าประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชนเอง เพราะไม่เพียงแต่เจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้นที่จะต้องไปมาหาสู่ร่วมประชุมปรึกษาหารือและสื่อสารกัน และไม่เฉพาะนักธุรกิจและคนทำมาค้าขายระหว่างประเทศเท่านั้นที่จะต้องใช้อังกฤษในการสื่อสารและการติดต่อธุรกิจระหว่างกัน แต่ในเมื่อทุกคนที่อยู่ในอาเซียนล้วนแล้วแต่เป็นพลเมืองของอาเซียนด้วยกันทุกคน และทุกคนจะต้องไปมาหาสู่ เดินทางท่องเที่ยว ทำความรู้จักคุ้นเคยต่อกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และที่สำคัญทุกคนจะต้องเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อหางานทำและแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าให้กับชีวิต ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียน ในการสื่อสารสร้างสัมพันธ์สู่โลกกว้าง

ของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดน โลกแห่งการแข่งขันไร้ขอบเขตภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละคนส่วนภาษาที่สามของชาวอาเซียนนั้นก็คือภาษาอื่นในอาเซียนภาษาหนึ่งภาษาใดหรือมากกว่าหนึ่งภาษา เช่นภาษามลายูภาษาอินโดนีเซีย ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาขมเมอร์ ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า ภาษาฟิลิปปิน ภาษาฮินดีและ ภาษาทมิฬ นอกจากนี้ยังมีภาษาของประเทศนอกภูมิภาคอาเซียนที่เป็นประเทศคู่เจรจาสำคัญของอาเซียนอีกแปดประเทศคือ: จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลีออสเตรเลีย นิวซีแลนด์อินเดีย สหรัฐอเมริกา และ รัสเซีย ซึ่งหมายความว่าจะต้องเรียนรู้ภาษาที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ คือ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษารัสเซีย และภาษาที่ใช้ในอินเดียอีกหลายภาษา (ฮินดี, อูรดู, ทมิฬ, เบงกาลี ฯลฯ) ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสำคัญของโลก ภาษาอังกฤษปัจจุบันคือภาษานานาชาติเป็นภาษากลางของโลก ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของมนุษยชาติเป็นภาษาที่มนุษย์บนโลกใช้ติดต่อกันเป็นหลัก ไม่ว่าจะแต่ละคนจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาประจำชาติเมื่อต้องติดต่อกับคนอื่นที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกันทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ทุกชาติทุกภาษาจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติเป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงการศึกษาตลอดชีวิต แต่เมื่ออาเซียนกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “working language” เราจึงต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ตามความหมายของถ้อยคำว่าเป็น “ภาษาทำงาน” ของทุกคนในอาเซียน ทุกคนที่ “ทำงานเกี่ยวกับอาเซียน”, “ทำงานในอาเซียน”, “ทำงานร่วมกับเพื่อนอาเซียน”, “มีเครือข่ายประชาสังคมอาเซียน”, “แสวงหาโอกาสทางการศึกษาในอาเซียน”, “มีเพื่อนในอาเซียน” และ “เดินทางท่องเที่ยวในอาเซียน” จึงเห็นได้ว่าทุกคนต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ทั้งสิ้น ตั้งแต่นายกรัฐมนตรี ไปจนถึงเกษตรกรชาวไร่ชาวนาชาวบ้านทั่วไป นักเรียน นักศึกษา เด็กและเยาวชน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารประเทศจึงควรสนับสนุนจากทางด้านนโยบายของรัฐ โดยการหาแนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องโครงสร้างในการสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทย การแก้ไขเรื่องครูสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ได้มีวุฒิทางด้านภาษาอังกฤษแต่ต้องมาสอนวิชาภาษาอังกฤษในสถานการศึกษา ครูเหล่านี้แม้ว่าจะได้รับการอบรมและพัฒนาเพียงใด แต่เมื่อกลับไปโรงเรียนก็ยังขาดความมั่นใจในการสอนนักเรียนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่รัฐหรือผู้เกี่ยวข้องต้องช่วยกันระดมความคิด และปรับเปลี่ยนนโยบายในการเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศที่จะส่งเสริมให้ประชาชนคนไทยใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้ แนวทางการแก้ปัญหาอีกประการหนึ่งจากรัฐก็คือไม่ควรมองข้าม ความสำคัญของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ รัฐควรส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ครูผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการสอนภาษาอังกฤษ และความสามารถในการถ่ายทอดเป็นอย่างดี ให้ประกอบวิชาชีพครู มากกว่าที่จะเลือกไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าเป็นแรงจูงใจ เราคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในอนาคตเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมอาเซียน ผู้ที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี อาจจะมีทางเลือกที่จะไปทำงานในองค์กรอื่นที่มีแรงจูงใจที่ดีมากกว่าการเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นประเทศไทยอาจจะขาดบุคลากรที่จะช่วยยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชนไทย และปัญหาเรื่องประชาชนในประเทศไทย ที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ ก็จะเป็นปัญหาที่ไม่มีวันจบสิ้น

.....